УДК 81'25:001.4=133.1=161.2

С. С. Лопатанова, магістр
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКИХ ТЕРМІНІВ МОРСЬКОЇ ПОРТОВОЇ ІНДУСТРІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Статтю присвячено дослідженню особливостей перекладу французьких термінів морської портової індустрії на українську мову. Також у статті проаналізовано особливості лексичного складу української морської термінології у порівнянні з термінологією французької мови. Результати дослідження використані для укладання французько-українського глосарію термінів цієї тематики.

Ключові слова: *термін, запозичення, пошук лексичного еквівалента, калькування, транслітерація, описовий переклад.*

Україна – морська держава, а тому розвиток портової індустрії має велике значення для нашої національної економіки. Оскільки портові операції вимагають безпосередньої комунікації між представниками різних країн, важливо мати розвинену базу термінів морської портової індустрії.

Нам як перекладачам є зрозумілою необхідність розбудови української морської портової термінології для здійснення перекладу відповідних термінів французької мови та франкомовних текстів. На жаль, попри те, що ця проблематика ставала об'єктом аналізу деяких науковців, серед яких можна назвати Горбача О. Т. [2004], Сахарнова С. В. [1983], Фоменко В. Г. [1966], Андріянову О. Я. [2010], Войцеву О. А. [2000], Єфименко І. О. [2012], на сьогоднішній день все ще не існує комплексного дослідження морської терміносистеми української мови, не укладено жодного спеціалізованого словника, за винятком окремих глосаріїв. Це обумовлює актуальність дослідження цього напрямку.

Варто зазначити, що французька морська терміносистема є більш дослідженою. Її вивченню приділяли увагу Д. Л. Ньюман [1999], М. ван Кампенуд [2011], О. Жаль [2011], Х. Паш [1894] та ін. Ще у 1848 році однією з перших ґрунтовних робіт у цьому

напрямку став спеціалізований словник морських термінів під назвою "Nouveau glossaire nautique d'Augustin Jal", який уклав французький письменник Огюст Жаль. З того часу було створено багато словників морської термінології, морська енциклопедія Дідро та Даламбера [1751], електронна морська енциклопедія з англо-французьким словником морських термінів та інших робіт у цьому напрямку. Але великі труднощі виникають при перекладі французьких термінів морської портової індустрії на українську мову, адже не було укладено жодного французько-українського словника чи глосарія на дану тематику.

Переклад термінів морської портової індустрії є досить складним і перспективним напрямком перекладацької діяльності. При перекладі французьких морських термінів українською мовою стає очевидним той факт, що наша мова майже повністю запозичила морські терміни російської мови, які остання шляхом транслітерації запозичила з голландської, англійської та, власне, французької, наприклад "боцман", "кок" та ін. А питомі українські терміни становлять незначну частину морської терміносистеми. Це, наприклад, такі слова, як "щогла", "вітрило", "стерно".Для здійснення перекладу французьких морських термінів українська мова як мова перекладу повинна мати певний лексичний потенціал, який дозволить перекладачеві відтворити той чи інший термін. Тому варто проаналізувати склад української морської термінології і порівняти його із термінологією французької мови. Одразу ж слід зазначити, що головною особливістю української термінології є наявність надзвичайно великої кількості запозичених термінів. Звісно, запозичені терміни наявні і у французькій мові, але у набагато меншій кількості. Це пояснюється тим, що становлення і розвиток лексичного складу мови тісно пов'язані із історією народу, який розмовляє цією мовою. Так, за княжої доби українська мова мала досить багату морську термінологію, яка розвинулася в основному на базі слов'янської рибальської та річкоплавної лексики. Але склалося так, що наші предки були витіснені кочівниками від морських берегів. І наша доволі розвинена судноплавна термінологія княжої України почала занепадати з загарбанням нашого морського

побережжя кочівниками. [Горбач 2004, 115–132]. У той час як французька мова розвивалась за більш сприятливих умов, які дали поштовх до термінотворчої діяльності.

Одними з перших свій вплив на морську термінологію української мови здійснили греки, які були вправними моряками і в пошуках нових територій досягали берегів сучасної України. Наведемо деякі з існуючих морських термінів, що мають **грецьке** походження і їх французькі відповідники:

- *Якір – з грец. 'ancyra' (через ст. шведську 'ankari') // 'ancre';*
- *Корабель – з грец. 'karavion' – "морський рак" – від гребних весел //'vaisseau' з лат. 'vasculum' – "маленька ваза", 'navire' – з лат. 'navigium' – "корабель";*
- *Канат – з грец. 'kannata' //'câble' – з лат. 'capulum'.*

Варто зазначити, що запозичення з **голландської** мови складають найчисельніший пласт запозичень у складі української морської терміносистеми. Наведемо деякі з них:

- *Верф "кораблебудівельний верстат" – з гол. 'werf' // 'chantier naval' – питомо французьке;*
- *Камбуз "корабельна кухня" – з гол. 'kombuis' – "відгороджена комірка з припасами // 'coquerie' – питомо французьке;*
- *Кубрик "житлове приміщення на судні для команди" – з гол. 'koebrug' – дослівно "коров'ячий поміст" // 'poste d'équipage' – питомо французьке;*
- *Гальюн "різьблена прикраса на носі судна; корабельна вбиральня" – з гол. 'galjoen' – "передня частина, ніс корабля" // 'poulaine' – питомо французьке;*
- *Штурвал "кермове колесо" – з гол. 'stuur' – 'корма' й рос. 'вал' // 'barre' – питомо французьке.*

Варто зазначити, що французька мова також запозичила досить багато морських термінів голландської мови, адже у XVI–XVII століттях голландський флот був одним з найрозвиненіших у світі. Так, французький термін *'Duc-d'Albe' (m) –'причальні палі'*є запозиченням з голландської мови і має цікаву етимологію. Під час 80-річної війни за незалежність у Нідерландах (1568–1648 рр.) у порту Брілле моряки кидали свої швартови на 'dükdalven' з криками "Duc d'Alva" і через помсту уявляли, що це була потилиця іспанського герцога, губернатора-тирана Фланд-

рії з 1567 по 1573 роки, за наказами якого було вбито багато їх співвітчизників. Таким чином, голландці охрестили ці палі іменем ненависного герцога для того, щоб мститися йому щоразу, як вони швартуються. Французи запозичили цей термін і досі використовують його, а в українській мові шляхом описового перекладу утворили власний термін *'причальні палі'*.

Другою групою за чисельністю є терміни **англійського** походження. В XIX ст. англійський флот став зразком для всіх інших, тому в процесі обміну досвідом були запозичені слова на позначення нових реалій. Тому немало англійських запозичень зустрічається і у французькій термінології. Серед українських термінів **англійського** походження можемо виділити наступні:

- *Брекватер "хвилеріз, кам'яна споруда для захисту морської гавані від хвиль" – з англ. 'breakwater': 'break' – 'розбивати', 'water' – 'вода'// 'brise-lames' – питомо французьке, утворене шляхом калькування;*
- *Вельбот "китобійне рибацьке судно" – з англ. 'whaleboat': 'whale' – 'кит', 'boat' – 'човен' //'baleinière' – питомо французьке;*
- *Лайнер "пасажирсько-транспортний корабель, що курсує на означеній лінії" – з англ. 'liner': 'line' – 'лінія' //'liner' – те саме походження.*

Частина українських термінів, особливо в галузі морської тактики та морської торгівлі має **французьке** походження, наприклад:

- *Каботаж "судноплавство між портами однієї країни" – з франц. 'cabotage' – 'caboter' – плавати вздовж берега;*
- *Баржа "несамохідне або самохідне сталеве чи дерев'яне судно для перевезення вантажів" – з франц. 'barge';*
- *Глісер "легке швидкохідне судно з днищем спеціальної форми, внаслідок чого воно ковзає по поверхні води" – з франц. 'glisser' – ковзати // 'glisseur';*
- *Тоннаж "водотоннажність (вантажність) у тоннах судна або групи суден" – з франц. 'tonnage';*
- *Флот "сукупність суден однакового призначення, наприклад, військово-морський флот, промисловий флот, торгівельний флот" – з франц. 'flotte' та ін.*

Цікавим нам видається випадок перекладу французького терміну *'surestaries'*,який означає *"штраф за простій судна"*.

В українській портовій термінології цей термін перекладається відповідником *'демередж'*, який має французьке походження і походить від слова *'demeurer' – 'залишатися'*, яке було запозичене через англійську мову, в якій функціонує термін *'demurrage'*, тоді як французький термін є запозиченням з іспанської мови і походить від слова *'sobrestar'*, яке має те саме значення *'залишатися'*. Такий лінгвістичний парадокс.

Отже, українська морська термінологія містить дуже багато слів іншомовного походження. Цьому сприяли певні історичні обставини, зокрема той факт, що Україні століттями не давали побудувати власну державність, що й унеможливлювало створення й розвиток потужного національного морського флоту та відповідної термінології. Цим наша морська термінологічна система значно відрізняється від французької, яка розвивалась за сприятливих умов і містить меншу, порівняно з українською, кількість слів іншомовного походження. Більшість запозичень у французькій термінології має латинське походження, що є абсолютно зрозумілим, враховуючи той факт, що саме латинська мова залишалася довгий час офіційною мовою. Тим не менш, французька морська терміносистема також зазнала впливу інших мов, про що свідчать слова французького письменника Жана-Марі Барно:

"Ainsi, quand je dis : Agrès, cingler, étrave, guindeau, hauban, hune, risée, tillac, vague…je parle Normand et, à travers cette langue, Scandinave et vieux Néerlandais... Quand je dis : Brigantin, frégate, boussole, drisse, misaine, corsaire, je parle Italien... Quand je dis: Mousse, cabotage, embarcation, pinasse, baie, je parle Espagnol... Quand je dis : Cale, cabestan, arcasse, barque, brume, je parle Provençal... L'Arabe me donne amiral, alidade, boutre... L'Anglais, tant de choses, parmi lesquelles wharf, winch, et bateau soi-même..." [Barnaud, 1999].

"Отже, коли я кажу: такелаж, тримати курс на…, форштевень, брашпиль, штаг, марс, шквал, верхня палуба, хвиля ... я говорю нормандською і через цю мову, скандинавською і староголландською мовами...Коли я кажу: бригантина, фрегат, компас, фал, фок, корсар, я говорю італійською... Коли я кажу:

юнга, каботаж, човен, рибацький човен, затока, я говорю іспанською... Коли я кажу: трюм, шпиль, кормова частина судна, баркa, туман, я говорю провансальською... Арабська мова дала мені слова адмірал, алідада, бутр... Англійська дала багато чого, в тому числі пристань, лебідка і сам корабель..." (переклад наш).

Розглянемо більш детально шляхи перекладу французьких термінів морської портової індустрії українською мовою. Ми побачили, що українська мова збагатила свою морську терміносистему значною кількістю запозичень. Наявність запозичених термінів дозволяє нам перекладати французькі тексти цієї тематики. Крім того, поступово створюються власні українські терміни, кількість яких, маємо надію, буде збільшуватися, адже сьогодні ми маємо для цього всі умови. Тому, як правило, для багатьох термінів ми можемо відшукати прямі відповідники у словнику. Це надзвичайно полегшує роботу перекладача. Це, зокрема, наступні терміни:

armateur (m) – судновласник;
arrimeur (m) – портовий вантажник;
avitailleur (m) – судновий постачальник;
chaloupe (f) – баркас;
pétrolier (m) – танкер;
chalutier (m) – траулер.

Досить часто можна зустріти терміни, які були запозичені з різних мов шляхом транслітерації і увійшли у словниковий склад української мови. Такі терміни також досить легко перекласти, віднайшовши їх відповідники у словнику :

ballast (m) – баласт;
bief (m) – б'єф;
dock (m) – док;
équipage (m) – екіпаж;
môle (m) – мол;
terminal (m) – термінал.

Але в деяких випадках на позначення одного поняття існують власний і запозичений терміни, які функціонують на рівні дублетів:

acconier (m) – стивідор, портовий вантажник;
consignataire (m) – консигнатор, судновий агент;
shipchandler (m) – шипчандлер, судновий постачальник.

Крім того, частина термінів перекладається шляхом калькування, зокрема це стосується термінів-словосполучень:

agent (m) maritime – морський агент;

bande (f) transporteuse – транспортувальна стрічка;

bitte (f) d'amarrage – швартовий кнехт;

courtier (m) d'affrètement – фрахтовий брокер;

courtier (m) assermenté – зареєстрований агент;

porte-conteneur (m) – судно-контейнеровіз.

До того ж, зазначимо, що найбільші труднощі для перекладача виникають, колитерміни не мають лексичних відповідників в українській мові. У таких випадках ми застосовуємо описовий переклад:

arrimage (m) – укладка та закріплення вантажу на судні;

armer – комплектувати судно командою та продовольчими запасами;

avitaillement(m) – спорядження судна провізією та паливом;

lamaneur (m) – портовий робітник, який здійснює швартування;

manutention (m) – завантажувально-розвантажувальні роботи;

remorqueur (m) – власник буксирувального судна.

Також існують випадки, коли в українській мові відсутній не лише лексичний відповідник, а й саме поняття, яке позначає певну реалію. Так, наприклад, терміни *'port sec' // 'dry port'* позначають поняття, яке існує тільки у французькій та англійській мовах. Тому при перекладі цього терміна перекладачеві слід поєднати прийом калькування та експлікації: *'сухий порт' – "внутрішній термінал, безпосередньо зв'язаний з морським портом"*.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що найбільш поширеними прийомами перекладу термінів морської портової індустрії є пошук лексичних еквівалентів, калькування та описовий переклад. Більшість українських термінів морської портової індустрії є запозиченими шляхом транслітерації з інших мов, зокрема голландської та англійської. Цікаво, що в українській мові існують питомо українські морські терміни, такі як 'кітва', 'бігун', 'оркан', але вони мають обмежене розповсюдження і є малозрозумілими для переважної більшості мовців. Крім того, нами були виявлені випадки, коли на позначення одного понят-

тя існували власний і запозичений терміни, які функціонували на рівні дублетів, що свідчить про те, що процес створення власних українських морських термінів вже розпочався.

Опрацювання цієї теми на матеріалі текстів статутів морських портів України і Франції, тексту Митного кодексу України та одномовних французьких та українських морських словників, дозволило нам розробити французько-український глосарій термінів морської портової індустрії.

Глосарій термінів морської портової індустрії

Портові професії та ролі

1. acconier (m) – стивідор
2. affréteur (m) – фрахтувальник
3. agent (m) maritime – морський агент
4. armateur (m) – судновласник
5. arrimeur (m) – портовий вантажник
6. avitailleur (m) – постачальник провіанту
7. calier (m) – трюмний матрос
8. chargeur (m) – власник вантажу
9. commis (m) aux vivres – баталер
10. commissionnaire (m) de transport – транспортний агент
11. consignataire (m) – консигнатор; судновий агент
12. courtier (m) maritime – судновий брокер
13. courtier (m) d'affrètement – фрахтовий брокер
14. courtier (m) assermenté – зареєстрований агент
15. docker (m) – докер; портовий вантажник
16. équipage (m) – екіпаж
17. grutier (m) – кранівник
18. lamaneur (m) – береговий матрос
19. manutentionnaire (m) – стивідор
20. officier (m) de port – капітан порту
21. pilote (m) – лоцман
22. pointeur (m) – тальман
23. remorqueur (m) – власник буксирувального судна
24. shipchandler (m) – шипчандлер
25. stevedore (m) – стивідор
26. transitaire (m) – експедитор

Портові операції

27. abordage (m) – абордаж
28. accident (m) de mer – морська пригода
29. accostage (m) – причалювання
30. acheminement (m) – транспортування
31. amarrage (m) – швартування
32. appareiller – зніматися з якоря
33. arrimage (m) – штивка
34. armer – комплектувати судно командою та продовольчими запасами
35. avitaillement (m) – спорядження судна провізією та паливом
36. bâteau (m) en chargement – судно під вантаженням
37. bâteau (m) en déchargement – судно під розвантаженням
38. cabotage (m) – каботаж
39. carénage (m) – ремонт підводної частини судна
40. caréner – ремонтувати підводну частину судна
41. charger un navire – вантажити судно
42. charte-partie (f) – договір про морське перевезення
43. dédouanement (m) – митне оформлення
44. dégroupage (m) – розділення транспортних партій
45. dépotage (m) – розвантаження
46. descendre à terre – сходити на берег
47. despatch Money – диспач
48. dragage (m) – тралення
49. échouage(m) – стояння на мілині
50. empotage (m) – завантаження (в контейнер)
51. escale (f) – захід у порт
52. escale (f) inaugurale – перший захід у порт
53. étale(m) – штиль, період стояння рівня моря
54. état (m) riverain – прибережна держава
55. fouille (f) douanière – митний огляд
56. fret (m) maritime – морський фрахт
57. fraude (f) maritime – морське правопорушення
58. gardiennage (m) – охорона
59. gateway (m) – головний порт країни чи континенту
60. groupage (m) – комплектування партій

61. halage (m) – тягнення суден кодолою
62. haler – тягнути судно
63. hinterland (m) – гіндерланд
64. inspection (f) de la navigation – судноплавна інспекція
65. inspection (f) du navire – огляд судна
66. interlining – інтерлайнінг
67. lamanage (m) – лоцманська справа
68. liberté (f) de transit – свобода транзиту
69. liner terms (m) – лінійні умови
70. manutention (f) – завантажувально-розвантажувальні роботи
71. mazoutage (m) – бункерування
72. mettre en cale (f) – вантажити в трюм
73. mise (f) à l'eau – спуск (судна) на воду
74. monter à bord – сходити на судно
75. navigation (f) cotière – прибережне судноплавство
76. navigation (f) maritime – морське судноплавство
77. navigation (f) fluviale – річкове судноплавство
78. pêche (f) au chalut – тралова ловля риби
79. pêche (f) côtière – прибережне рибальство
80. pêche (f) maritime – морське рибальство
81. pertuis (m) – прохід для суден в дамбі
82. pilotage (m) – лоцманська справа
83. port franc (m) – порто-франко
84. quart (m) – вахта
85. relâche (f) – стоянка
86. remorquage (m) – буксирування
87. réparation (f) navale – ремонт морських суден
88. shift (m) – робоча зміна
89. sortir d'une cale – вивантажувати з трюму
90. sous-palan (en) – готовий для завантаження на судно (про товар)
91. soutage (m) – бункерування
92. stockage (m) – складування
93. surestaries (f, pl) – демередж
94. surveillance (f) douanière – митний контроль
95. time-Charter (m) – тайм-чартер

96. trafic (m) maritime– морська торгівля
97. transit time – тривалість прибуття судна чи товару у порт
98. transbordement (m) – перевалювання вантажів
99. transport (m) à la demande – трампове перевезення
100. transport (m) en cueillette – трампове перевезення
101. traversée (f) – морський рейс
102. virer – повертати (про судно)

Портова інфраструктура та будова суден

103. aussière (f) – перлінь
104. bâbord (m) – лівий борт
105. bajoyer (m) – бокова стінка шлюзової камери
106. ballast (m) – баласт
107. balisage (m) – огородження фарватеру бакенами
108. bouée (f) – бакен
109. balise (f) – маяк
110. bande (f) transporteuse – транспортувальна стрічка
111. barrage (m) – гребля
112. bassin (m) à flot – шлюзований портовий басейн
113. bassin (m) à marée – припливний басейн
114. bassin (m) d'épargne – зберігальний басейн (при шлюзі)
115. bassin (m) d'évitage – басейн для розвороту
116. bassin (m) de radoub – сухий док
117. bassin (m) de virement – басейн для розвороту
118. ber (m) – спускові полозки
119. berge (f) – береговий укіс
120. bief (m) – б'єф
121. bitte (f) d'amarrage – швартовий кнехт
122. bollard (m) – причальна тумба
123. cabestan (m) – шпиль
124. cale (f) sèche – сухий док
125. capitainerie (f) – управління капітана порту
126. chemin (m) de halage – кодола
127. chenal (m) – фарватер
128. chouleur (m) – механічний навантажувач
129. compagnie (f) de navigation – судноплавна компанія
130. darse (f) – внутрішня гавань

131. défense (f) – кранець
132. délaissé (m) – відрізаний меандр
133. digue (f) – гребля
134. dock (m) – док
135. droit (m) de quayage – збір за користування пристанню
136. droit (m) de port – портовий збір
137. droit (m) d'ancre – якірний збір
138. duc-d'Albe (m) – причальні палі
139. eaux (f, pl) navigables – судноплавні води
140. écluse (f) – шлюз
141. éclusée (f) – басейн регулювання
142. élingue (f) – строп
143. embarcadère (m) – пристань
144. enclave (f) – країна, яка не має виходу до моря
145. estacade (f) – бон
146. garde-corps (m) – леєрний пристрій
147. gare (f) maritime – морський вокзал
148. guindeau (m) – брашпиль
149. havre (m) – гавань
150. jauge (f) – тоннажність; реєстрова місткість судна
151. jours (m, pl) de planche– стоянковий час
152. larron (m) – поперечний випусковий канал (у шлюзі)
153. ligne (f) maritime – судноплавна лінія
154. mât (m) de charge – щогловий звід
155. mer (f) territoriale – територіальне море
156. môle (m) – мол
157. mouillage (m) – якірна стоянка
158. passerelle (f) d'embarquement– трап
159. passerelle (f) de débarquement – трап
160. point-frontière (m) – контрольно-пропускний пункт
161. plan (m) d'eau – акваторія
162. pont-canal (m) – міст-канал
163. ponton (m) – понтон
164. porte (f) d'écluse – шлюзні ворота
165. port (m) en lourd – дедвейт; повна вантажність судна
166. poste (f) d'amarrage – причал

167. poste (f) d'attente – місце стоянки (судна)
168. potence (f) – кран-укосина
169. quai (m) – пристань
170. rôle (m) d'équipage – суднова роль
171. rade (f) – рейд
172. radoub (m) – ремонт підводної частини судна
173. sas (m) – шлюзова камера
174. terminal (m) maritime – морський термінал
175. territoire (m) douanier – митна територія
176. tribord (m) – правий борт
177. voie (f) navigable – судноплавний шлях
178. zone (f) maritime des douanes – морська митна зона

Типи і характеристики суден

179. allège (f) – ліхтер
180. bac (m) – паром
181. bachot (m) – човен, невеликий паром
182. baleinière (f) – вельбот
183. barge (f) – баржа
184. bateau (m) de navigation intérieure – судно внутрішнього плавання
185. bâteau (m) mixte – вантажно-пасажирське судно
186. brûlot (m) – брандер
187. brick (m) – бриг
188. câblier (m) – кабельне судно
189. caboteur (m) – каботажне судно
190. caboteur-citerne (m) pétrolier – каботажний танкер
191. canot (m) de sauvetage – рятувальний човен
192. cargo (m) polyvalent – суховантажне судно
193. chalutier (m) – траулер
194. chalutier (m) congélateur – рибоморозильний траулер
195. chaland (m) – шаланда
196. chaloupe (f) – баркас
197. chimiquier (m) – танкер для перевезення хімікатів
198. débarcadère (m) – дебаркадер
199. déplacement (m) d'eau – водотоннажність судна
200. dragueur (m) – тральщик

201. équilibre (m) du navire – остійність судна
202. embarcation (f) de sauvetage – рятувальний човен
203. frégate (f) – фрегат
204. hydroglisseur (m) – глісер
205. insubmersibilité (f) – непотоплюваність судна
206. liner (m) – лайнер
207. méthanier (m) – газовоз
208. navire (m) assistant – судно-рятувальник
209. navire (m) battant pavillon de ... – судно під прапором…
210. navire-citerne (m) – нафтоналивне судно
211. navire (m) de charge – вантажне судно
212. navire (m) de haute mer – морське судно
213. navire (m) de ligne régulière – лінійне судно
214. navire (m) de tramping – трампове судно
215. navire (m) immatriculé à ... – судно зареєстроване в…
216. navire (m) marchand – судно торгового флоту
217. navire (m) réfrigéré – рефрижераторне судно
218. navire (m) Ro-Ro – ролкер
219. navire (m) sur lest – судно без вантажу
220. paquebot (m) – пасажирське судно
221. paquebot (m) de croisière – прогулянковий пароплав
222. péniche (f) – баржа
223. pétrolier (m) – танкер
224. pétrolier-minéralier (m) – нафторудовіз
225. pneumatique (f) – надувний човен
226. porte-conteneur (m) – судно-контейнеровіз
227. remorqueur (m) – буксирне судно; буксир
228. tirant (m) d'eau – водотоннажність судна
229. tramp(m) – трампове судно
230. transbordeur (m) – трансбордер; пароплав-паром
231. vraquier (m) – балкер

Морські вантажі

232. cargaison (f) de groupage – збірний вантаж, змішаний вантаж
233. cargaison (f) en vrac – насипний вантаж
234. cargaison (f) liquide – наливний вантаж
235. charge (f) d'un navire – вантажність судна

236. marchandises (f, pl) diverses générales – генеральний вантаж
237. marchandises (f, pl) dangereuses – небезпечні вантажі
238. port (m) d'un navire – вантажність судна
239. trafic (m) portuaire – вантажообіг порту
240. vrac (m) sec – сухий масовий вантаж

Типи портів

241. port (m) accessible – доступний порт
242. port (m) d'attache – порт приписки судна
243. port (m) d'arrivée – порт прибуття
244. port (m) d'embarquement – порт завантаження
245. port (m) d'enlèvement du pétrole – завантажувально-розвантажувальний нафтовий порт
246. port (m) d'enregistrement – порт реєстрації
247. port (m) d'entrée – вхідний порт
248. port (m) d'escale – проміжний порт; порт заходу
249. port (m) d'expédition – порт відправлення
250. port (m) de commerce – торгівельний порт
251. port (m) de containeurs – контейнерний порт
252. port (m) de débarquement – порт розвантажування
253. port (m) de déchargement – порт розвантаження
254. port (m) de départ – порт відправки
255. port (m) de destination – порт призначення
256. port (m) de navigation intérieure – річний порт
257. port (m) de pêche fraîche – риболовний порт
258. port (m) de relâche forcée– порт вимушеного заходу
259. port (m) de sortie – вихідний порт
260. port (m) de transbordement – порт перевалки
261. port (m) d'origine – порт походження
262. port (m) en eau profonde – глибоководний порт
263. port (m) fluvial – річковий порт
264. port (m) intérieur – внутрішній порт
265. port (m) libre – відкритий порт
266. port (m) maritime – морський порт
267. port (m) maritime de commerce – торгівельний морський порт
268. port (m) neutre – нейтральний порт
269. port (m) pétrolier – нафтовий порт
270. port (m) saisonnier – сезонний порт

Морська навігація

271. accastillage (m) – надводна частина корабля
272. adonner – відходити (про море)
273. affaler – спускати (шлюпку)
274. alignement (m) – лінійний орієнтир
275. allure (f) – курс відносно вітру
276. amer (m) – береговий орієнтир
277. annexe (f) – додаткова шлюпка
278. arrondir – обгинати
279. atterrir – визначити своє положення відносно берега
280. barreur (m) – керманич
281. cap (m) – курс
282. carré (m) – кают-компанія
283. chef (m) de bord – командир корабля
284. culer – іти заднім ходом
285. encablure (f) – кабельтов
286. erre (f) – вибіг судна
287. faire abattre – міняти курс
288. galhauban (m) – бакштаг
289. giter – кренитися
290. loch (m) – лаг
291. louvoyer – лавірувати
292. noeud (m) – вузол
293. passavant (m) – шкафут
294. rouf (m) – рубка
295. roulis (m) – бортова хитавиця
296. sous-Barbe (f) – ватер-бакштаг
297. tableau (m) – транець
298. tangage (m) – кільова хитавиця
299. trinquette (f) – штормовий фок
300. zéro (m) des cartes – нуль глибини

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Горбач О.* Українська морська й судноплавна термінологія // Олекса Горбач. – Львів : Ліга-Прес, 2004. – 296 с.

2. *Мамчак М.* Україна: шлях до моря. Історія Українського флоту [Електронний ресурс]: монографія. – Режим доступу http://ukrlife.org/main/prosvita /hist_flotua.htm (дата звернення: 16.02.15). – Назва з екрана.

3. Морський словник [Електронний ресурс]: інформаційний портал. – Режим доступу http://morslovnyk.at.ua/ (дата звернення: 23.03.15). – Назва з екрана.

4. Митний кодекс України [Електронний ресурс]: текст. – Режим доступу http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17 (дата звернення: 15.02.15). – Назва з екрана.

5. *Barnaud J.-M.* Conférence prononcée aux Langagières de Reims, le 17 décembre 1999 [Електронний ресурс]: промова. – Режим доступу http://www.remue.net/cont/barnaud02.html (дата звернення: 05.02.15). – Назва з екрана.

6. *Colombo-Timelli M.* Dictionnaires pour voyageurs, dictionnaires pour marchands ou la polyglossie au quotidien aux XVIe et XVIIe siècles // Linguisticae Investigationes. – 1992. – № 2. – P. 395–420.

7. GrandPortMaritimedeDunkerque[Електронний ресурс]: інформаційний портал. – Режим доступу www.dunkerque-port.fr (дата звернення: 05.02.15). – Назва з екрана.

8. *Jal Au.* Nouveau glossaire nautique d'Augustin Jal. Dictionnaire multilingue des termes de la marine à voiles / Au. Jal, E. Ridel. – Paris: Cnrs editions, 2011. – 192 p.

9. Logistique conseil : Etudes prospectives, analyses et publications [Електронний ресурс]: інформаційний портал. – Режим доступу www.logistiqueconseil.org (дата звернення: 05.02.15). – Назва з екрана.

10. L'Encyclopédie Marine [Електронний ресурс]: інформаційний портал. – Режим доступу www.mandragore2.net/dico/dicos.php (дата звернення: 05.03.15). – Назва з екрана.

11. *Paasch H.* De la quille à la pomme de mât: Dictionnaire de marine en anglais, français et allemand [Електронний ресурс]: монографія. – Режим доступу: https://ia800302.us.archive.org/9/items/DeLaQuilleALaPommeDeMat/marine_paasch.pdf (дата звернення: 05.03.15). – Назва з екрана.

12. *Soé G.* Le Dictionnaire de Marine / G. Soé, J. Dupont, O. Russin. – Paris: Chasse-Marée, 2003. – 580 p.

Стаття надійшла до редколегії 29.10.15

S. Lopatanova, Master's student
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Characteristics of the French seaport industry terms' translation into Ukrainian

The article is dedicated to the analysis of the characteristics of the French seaport industry terms' translation into Ukrainian. The article also treats the specificities of the Ukrainian maritime terminology in comparison to the French one. The results of the analysis were used to compile a French-Ukrainian glossary on this topic.

Key-words: *term, loanword, search of lexical equivalent, loan translation, transliteration, descriptive translation.*

С. С. Лопатанова, магистр
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко (Украина)

Особенности перевода французских терминов морской портовой индустрии на украинский язык

Статья посвящена исследованию особенностей перевода французских терминов морской портовой индустрии на украинский язык. Также в статье проанализированы особенности лексического состава украинской морской терминологии в сравнении с терминологией французского языка. Результаты исследования использованы для составленияфранцузско-украинского глоссария терминов данной тематики.

Ключевые слова: *термин, заимствование, поиск лексического эквивалента, калькирование, транслитерация, описательный перевод.*